

Programma voor Toetsing en Afsluiting

MAVO 3

2026-2027

1-10-2026

Inhoud

Algemene informatie	3
De slaag/zakregeling	3
Herkansing onderdelen schoolexamen	3
Te laat inleveren van praktische opdrachten en handelingsopdrachten	4
Het profielwerkstuk	4
Rekenen	5
Lichamelijke Opvoeding	5
Regeling Doubleurs	5
Informatie per vak	6
Betekenis van de kolommen	6
Aardrijkskunde (ak)	7
Biologie (bi)	8
Duits (du)	9
Economie (ec)	9
Engels (en)	9
Frans (fa)	10
Geschiedenis (gs)	10
Kunstvakken 1: ckv en tekenen (art2d)	11
Lichamelijke opvoeding (lo)	12
Loopbaanoriëntatie (lob)	13
Muziek (mu)	14
Natuur- en scheikunde 1 (nask1)	14
Natuur- en scheikunde 2 (nask2)	14
Nederlands (ne)	15
Technologie & toepassing (tt)	15
Wiskunde (wi)	15

Algemene informatie

Beste leerlingen, voor je ligt het PTA van mavo 3. In mavo 3 maak je voor het eerst toetsen die mee gaan tellen voor het examen, we noemen dit schoolexamens. Dit zijn toetsen en/of verschillende opdrachten. Het schoolexamen is een deel van het eindexamen dat je in mavo 4 af gaat afronden. In dit document vind je het overzicht van de schoolexamens per vak die je in mavo 3 gaat maken. De cijfers die je hiervoor gaat halen neem je mee naar het examenjaar. Naast dit PTA ontvang je ook een Programma van Toetsing en Doorstroming ("PTD"). Hierin staat voor alle vakken welke toetsen je in de toetsweken krijgt. Toetsen die alleen voor de overgang meetellen staan wel in het programma van toetsing en doorstroming, maar niet in dit PTA.

Zorg ervoor dat je goed op de hoogte bent wat er van je verwacht wordt en bespreek vragen met jouw mentor als iets niet helemaal duidelijk is. Uiteraard wil jouw mentor ook helpen met plannen. Dat was natuurlijk al belangrijk en is voor toetsweken nog belangrijker.

Veel succes en (leer)plezier dit schooljaar!

De slaag/zakregeling

Het eindexamen bestaat uit het schoolexamen (SE) en het centraal schriftelijk eindexamen (CSE). Het schoolexamen wordt afgenomen in klas 3 en klas 4. Binnen het schoolexamen vallen de SE-toetsen van de vakken en het profielwerkstuk.

Het schoolexamen en centraal schriftelijk examen tellen beiden even zwaar bij de bepaling van het eindcijfer van het desbetreffende vak.

Een kandidaat is geslaagd als hij/zij aan de volgende voorwaarden voldoet:

- Het gemiddelde cijfer van de toetsen van het centraal examen is 5,5 of hoger.
- Voor Nederlands is het eindcijfer 5 of hoger behaald.
- Alle vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld:
 - alle eindcijfers zijn een 6 of hoger, of;
 - er is voor één vak een 5 behaald en voor de rest of hoger, of;
 - er is voor één vak een 4 behaald, voor één vak een 7 of hoger en voor de rest een 6 of hoger, of;
 - er is voor twee vakken een 5 behaald voor één vak een 7 of hoger en voor de rest een 6 of hoger.
- De eindbeoordeling voor kunstvakken 1, lichamelijke opvoeding en het profielwerkstuk is Voldoende of Goed
- De kandidaat zonder wiskunde in het pakket heeft het reken-PTA afgelegd.

Herkansing onderdelen schoolexamen

De toetsen genoemd in het PTA kunnen onder bepaalde voorwaarden opnieuw gedaan worden. De regeling is als volgt:

- 1) In het PTA en het PTD staat per onderdeel aangegeven wat je wel en wat je niet kunt herkansen.
- 2) De school beschouwt herkansen als een extra mogelijkheid die de leerling kan krijgen om de stof beter te beheersen. Hierbij verwacht de school extra inspanning van de leerling zodat de herkansing daadwerkelijk tot resultaatverbetering leidt.

- 3) De werkzaamheden voor het profielwerkstuk worden in mavo 4 opgestart. Het werkstuk moet in het examenjaar worden ingeleverd en gepresenteerd.
- 4) De leerling mag van iedere periode 1 herkansbare toets opnieuw afleggen. Dit mag een voortgangstoets of schoolexamentoets zijn.
- 5) De eerste toetsweek begint 23 oktober. Inhalen op 5 en 9 november. Inhalen mondeling op 12 november. De herkansingen zijn op 24 en 25 november.
- 6) De tweede toetsweek begint 8 januari. Inhalen op 21 en 25 januari. Inhalen mondeling 28 januari. De herkansingen zijn op 9 en 10 februari.
- 7) De derde toetsweek begint 18 maart. Inhalen op 1 en 5 april. Inhalen mondeling 1 april. De herkansingen zijn op 20 en 21 april.
- 8) De vierde toetsweek begint 17 juni. Inhalen op 25 juni. De herkansingen zijn op 29 juni.
- 9) Op vrijdag 2 april is de laatste gelegenheid om eventueel gemiste herkansingen van toetsweek 1 en toetsweek 2 alsnog te maken.

Te laat inleveren van praktische opdrachten en handelingsopdrachten

Leerlingen die een praktische opdracht of handelingsopdracht te laat inleveren, verliezen het recht op een herkansing voor die periode of moeten eventueel voor de examencommissie verschijnen waar een passende maatregel vastgesteld wordt. Zorg ervoor dat je je houdt aan de deadlines die genoemd zijn in het PTA. Je moet dus alles op tijd inleveren. Doe je dat niet en lever je het te laat in, dan moet je je herkansingsmogelijkheid van de desbetreffende periode inzetten.

Zorg er ook voor dat alles in orde is bij kijk- en luistertoetsen (bijv. oortjes en een opgeladen device). Is dit niet in orde, dan kun je de toets niet maken en moet je de herkansingsmogelijkheid inzetten om de kijk- en luistertoets alsnog te kunnen maken.

9 juni 2027 is het laatste reguliere moment waarop praktische opdrachten en handelingsopdrachten ingeleverd kunnen worden. Leerlingen die dan nog niet alle praktische opdrachten en handelingsopdrachten ingeleverd hebben, moeten op 10/11 juni 2027 buiten de lessen om op school de openstaande opdrachten afronden. Dit staat los van de maatregelen voor het te laat inleveren.

Het profielwerkstuk

Het profielwerkstuk betreft een vakoverstijgend thema dat past binnen het profiel. Het profielwerkstuk gaat bij voorkeur over maatschappelijk relevante onderwerpen of onderwerpen die te maken hebben met de beroepswereld die bij het profiel past. Voor het profielwerkstuk verzamelt de kandidaat informatie en neemt de kandidaat een interview af. De kandidaat dient aan het profielwerkstuk tenminste 20 uur te besteden. De beoordeling vindt plaats door minimaal twee docenten. Het resultaat wordt apart op de cijferlijst vermeld. De waardering moet 'voldoende' of 'goed' zijn. In de vierde klas werk je aan het profielwerkstuk.

Rekenen

Het PTA-onderdeel rekenen is een verplicht onderdeel van het schoolexamen voor leerlingen die geen wiskunde hebben. Voor rekenen maken de leerlingen in mavo 4 een rekentoets. Iedere leerling zonder wiskunde moet het PTA-onderdeel hebben afgerond, maar het cijfer is niet van invloed bij de bepaling van de examenuitslag. Het wordt wel op de officiële cijferlijst vermeld.

Lichamelijke Opvoeding

Algemeen

- De activiteiten kunnen gewisseld worden. Alles wordt aangeboden.
- De leerlingen zijn verplicht deel te nemen aan de sporttoernooien. Sommige onderdelen kunnen alleen tijdens deze toernooien worden beoordeeld.
- In geval van langdurige ziekte of blessure neemt de leerling contact op met de docent LO. In overleg met de docent LO en de afdelingsleider wordt vastgesteld welke procedure gevolgd moet worden om aan de eisen van het vak lichamelijke opvoeding te voldoen.
- De leerling dient zelf zorg te dragen voor vervoer naar buitenschoolse sportaccommodaties.

De beoordeling

- De beoordeling van de onderdelen bestaat uit de letters O, V en G voor respectievelijk 'onvoldoende', 'voldoende' of 'goed'.
- De eindbeoordeling 'Onvoldoende' wordt toegekend als de beoordeling van een of meer onderdelen 'Onvoldoende' is.
- Voor de eindbeoordeling 'Voldoende' moet voor alle lesperiodes minimaal 'Voldoende' zijn behaald.
- De eindbeoordeling 'Goed' wordt toegekend als minimaal de helft van de beoordelingen met 'Goed' zijn beoordeeld.

Regeling doubleurs

Het volgende is van toepassing op de leerlingen die in leerjaar3 van de theoretische leerweg doubleren.

1. Een leerling die doubleert in klas 3 kan vrijstelling vragen voor het schoolexamenvak KCKV (art2d + ckv). Voorwaarde hiervoor is dat dit schoolvak is afgesloten met gemiddeld resultaat van minimaal een 6,5. Leerlingen kunnen vrijstelling aanvragen bij de afdelingsleider. Deze legt het verzoek voor aan de examencommissie. Verzoeken tot vrijstelling dienen zo snel mogelijk na de start van het schooljaar ingediend worden, uiterlijk 1 november.
2. Tegen deze beslissing is beroep mogelijk bij de commissie van toezicht. Zie artikel 2.3 van het examenreglement.

Verdere vrijstellingen worden er bij een doublure niet verstrekt.

Informatie per vak

Betekenis van de kolommen

Per vak staat per onderdeel een aantal kolommen met informatie. In de tabel hieronder staat de betekenis toegelicht.

Toets	Leerstof-omschrijving	SE leerstof voor	Eindtermen	Soort en tijdsduur	Planning	Herkansbaar	Weging
Code van de toets in Magister.		SE = leerstof wordt alleen in het schoolexamen getoetst (bijvoorbeeld: Kijk-/luistertoetsen). SE + CE = leerstof wordt zowel op het schoolexamen, als het eindexamen getoetst (bijvoorbeeld: leesvaardigheid voor Nederlands). Eigen = Eigen keuze van de school voor leerstof. Dit valt buiten de verplichte examenstof.	De termen verwijzen naar het onderdeel van het examenprogramma per vak dat te vinden is op www.examenblad.nl .	Soort toets. Definities zijn te vinden in de visie op toetsing en examinering (www.bonhoeffer.nl/schoolexamen).	Exacte datum of week. Let op: te laat inleveren van examenwerk kan een herkansing kosten!	ja/nee	Wegingsfactor voor rapport en percentage voor schoolexamen.

Eindtermen *Vaardigheden* (domein A bij talen en zaakvakken) en *Oriëntatie op studie en beroep* (domein F bij Nederlands en moderne vreemde talen)

Bij exacte vakken en zaakvakken bestaat domein A van de eindtermen uit algemene vaardigheden. Deze vaardigheden zijn niet afsluitend te toetsen en worden daarom in samenhang met de andere domeinen getoetst. Als volgens de eindtermen van een vak domein A vaardigheden zijn, dan wordt dat niet apart in het PTA vermeld.

Voor moderne vreemde talen is domein F Oriëntatie op studie en beroep. Ook voor dit domein geldt dat het in samenhang met de andere domeinen getoetst zal worden en niet in de overzichten per vak zal staan.

Aardrijkskunde (ak)

Toets	Leerstofomschrijving	SE leerstof	Eindtermen	Soort	Tijdsduur	Planning	Herkansbaar	Weging	
		voor						voor rapport	voor SE
ak311	Hoofdstuk 1+2, Arm en Rijk	SE	K7, V4	Schriftelijk	100 min	Toetsweek 1	Ja	4	7,5%
ak341	Oriëntatie op leren en werken	SE	K1	Handelingsopdracht		Januari	Nee	-	-
ak312	Basisvaardigheden en leervaardigheden	SE	K2,3 V7,8	Schriftelijk	100 min	Toetsweek 3	Ja	4	7,5%
ak313	Hoofdstuk 3+4, Bronnen van energie	SE	K5, V2	Schriftelijk	100 min	Toetsweek 4	Nee	4	7,5%
ak314	Praktische opdracht Grenzen en Identiteit (Hoofdstuk 5+6)	SE	K9, V6	Praktische opdracht		Periode 2, inleveren begin P3	Nee	4	7,5%

Biologie (bi)

Toets	Leerstofomschrijving	SE leerstof voor	Eindtermen	Soort	Tijdsduur	Planning	Herkansbaar	Weging	
		voor						voor rapport	voor SE
bi311	Praktijktoets 1: Practicumvaardigheden (practicum vaardigheden wordt in de laatste week van P1 ingeleverd) Mogelijke katernen die aan bod komen: K4, K6, K9 K11, K12 en K13	SE + CE	K4, K6, K9 K11, K12 en K13	Praktische opdracht	100 min	Toetsweek 1	Nee	1	2%
bi312	Thema 4, Ordening Thema 5, Stevigheid en Beweging Mogelijke katernen die aan bod komen: K6, K8	SE + CE	K6, K8	Schriftelijk	100 min	Toetsweek 2	Ja	4	10%
bi313	Praktijktoets 2: Onderzoeksvaardigheden (onderzoeksvaardigheden wordt in de laatste week van P4 ingeleverd). Mogelijke katernen die aan bod komen: K4, K6, K9, K11, K12 en K13	SE + CE	K4, K6, K9, K11, K12 en K13	Praktische opdracht	300 min (minimaal)	Toetsweek 4	Nee	1	3%
bi314	Thema 6, Ecologie Thema 7, Duurzaamheid. Mogelijke katernen die aan bod komen: K6, K7	SE + CE	K6, K7	Schriftelijk	100 min	Toetsweek 4	Ja	4	10%

Duits (du)

Voor het vak Duits zijn er geen PTA's in 3mavo.

Economie (ec)

Toets	Leerstofomschrijving	SE leerstof voor	Eindtermen	Soort	Tijdsduur	Planning	Herkansbaar	Weging	
		voor						voor rapport	voor SE
ec311	Consumptie en Consumentenorganisaties M3 Hoofdstuk 2 + 3.1 + 3.4 + 4	SE	K4B, K8	Schriftelijk	50 min	Toetsweek 2	Ja	1	10%

Engels (en)

Toets	Leerstofomschrijving	SE leerstof voor	Eindtermen	Soort	Tijdsduur	Planning	Herkansbaar	Weging	
		voor						voor rapport	voor SE
en341	Media opdracht		MVT/K/4 MVT/K/7 MVT/V/1 MVT/V/4	Handelingsopdracht		Periode 3	Nee, moet naar behoren zijn afgerond		
en342	Spreekvaardigheid	SE	K6, V5	Handelingsopdracht		Periode 4	Nee, moet naar behoren zijn afgerond		

Frans (fa)

Voor het vak Frans zijn er geen PTA's in 3 mavo.

Geschiedenis (gs)

Toets	Leerstofomschrijving	SE leerstof voor	Eindtermen	Soort	Tijdsduur	Planning	Herkansbaar	Weging	
		voor						voor rapport	voor SE
gs311	Syllabus WOII H5 Koude Oorlog §1 t/m 7	SE + CE	K2,3,9 V7,8	Schriftelijk	100 min	Toetsweek 2	Ja	5	5%
gs312	H6 Het conflict tussen Israël en de Arabische wereld §1 t/m 7	SE	K2,3,11 V7,8	Schriftelijk	100 min	Toetsweek 3	Ja	5	5%
gs313	Syllabus staatsinrichting H4 Nederland na 1945: cultuur en mentaliteit §1 t/m 7	SE + CE	K2,3,8 V4,7,8	Schriftelijk	100 min	Toetsweek 4	Nee	5	5%

Kunstvakken 1 (ckv)

Afgesloten vak in MAVO3

De beoordeling voor dit vak wordt met een letter uitgedrukt: V (voldoende) of G (goed)

Toets	Leerstofomschrijving	SE leerstof	Eindtermen	Soort	Tijdsduur	Planning	Herkansbaar	Weging	
		voor						voor rapport	voor SE
ckv311	Cultureel zelfportret	SE	KV/K/1	Praktische opdracht		Periode 1	Nee		15%
ckv312	Verdieping in een kunstvorm	SE	KV/K/2, KV/K/3	Praktische opdracht		Periode 1	Nee		15%
ckv313	Workshops	SE	KV/K/2, KV/K/3	Praktische opdracht		Periode 2	Nee		20%
ckv314	Reflectieopdracht & kunstdossier	SE	KV/K/4	Praktische opdracht		Periode 2	Nee		15%

Kunstvakken 1: tekenen (art2d)

Toets	Leerstofomschrijving	SE leerstof	Eindtermen	Soort	Tijdsduur	Planning	Herkansbaar	Weging	
		voor						voor rapport	voor SE
art2d311	KV1(art2d) Stilleven	SE	KV/K/2	Praktische Opdracht		periode 3	nee		5%
art2d312	KV1(art2d) Architectuur	SE	KV/K/2	Praktische Opdracht		periode 3/4	nee		15%
art2d313	KV1(art2d) cartoon	SE	KV/K/2	Praktische Opdracht		periode 4	nee		15%

Lichamelijke opvoeding (lo)

Voor lichamelijke opvoeding is geen centraal examen. In het overzicht hieronder staan de onderdelen van het Schoolexamen vermeld die in het derde leerjaar zijn ingepland. Voor ieder onderdeel moet minimaal de beoordeling Voldoende zijn toegekend om in het examenjaar dit vak met de eindebeoordeling Voldoende of Goed te kunnen afsluiten.

Toets	Leerstofomschrijving	SE leerstof	Eindtermen	Soort	Tijdsduur	Planning	Herkansbaar	Weging	
		voor						voor rapport	voor SE
lo311	Bosloop/vijverloop		K1, K2, K3, K7	Praktische opdracht			Ja	1	1
lo312	Spel		K1, K2, K3, K4	Praktische opdracht			Ja	1	1
lo313	Atletiek		K1, K2, K3, K4	Praktische opdracht			Ja	1	1
lo314	Turnen		K1, K2, K3, K5	Praktische opdracht			Ja	1	1
lo315	Bewegen en Muziek		K1, K2, K3, K6	Praktische opdracht			Ja	1	1
lo316	Deelnamen sporttoernooi		K1, K2, K3, K4	Praktische opdracht			Nee	1	1

NB Het vak LO is een contacturen vak, dat wil zeggen, dat de leerling elke les aanwezig dient te zijn. Voor een beoordeling ZG moeten alle lessen worden bijgewoond (100%). In geval van geoorloofde afwezigheid krijg je bij een aanwezigheid van 90% een G. 75% aanwezigheid is de ondergrens voor een beoordeling V. Dit wordt per lesperiode tussentijds en aan het eind over het gehele programma beoordeeld.

Mocht dit onverhoopt niet mogelijk zijn, dan kan een vervangende opdracht gegeven worden. Hierbij valt te denken aan het bijwonen van een training en daar vervolgens een verslag van schrijven, helpen op een toernooi voor de onder- of bovenbouw of een verdiepingsopdracht uitvoeren. De leerling dient zelf actie te ondernemen. De docent bepaalt wat voor opdracht uitgevoerd moet worden.

Mocht er sprake zijn van een kortdurende blessure of afwezigheid tijdens een afsluitmoment dan dient de leerling dit onderdeel af te ronden op een van de twee centrale inhaalmomenten gedurende het schooljaar. Voor elk verzamel-PTA geldt, aan het eind van een periode, het volgende: bij 50% of meer van de beoordelingen een G, betekent een gemiddeld cijfer G.

Loopbaanoriëntatie (lob)

Toets	Leerstofomschrijving	SE leerstof	Eindtermen	Soort	Tijdsduur	Planning	Herkansbaar	Weging	
		voor						voor rapport	voor SE
lob341	Pitch; Wie ben ik? Qompas stap 1		Motieven reflectie werk exploratie netwerken	Handelingsopdracht		Periode 1	Nee		
lob342	Reflectieverslag Stage en Open Dag Qompas stap 2, 3 en 4		Motieven reflectie werk exploratie netwerken	Handelingsopdracht		Periode 2/3	Nee		
lob343	Presentatie loopbaandossier Qompas stap 5		Motieven reflectie werk exploratie netwerken	Handelingsopdracht		Periode 4	Nee		

Muziek (mu)

Toets	Leerstofomschrijving	SE leerstof	Eindtermen	Soort	Tijdsduur	Planning	Herkansbaar	Weging	
		voor						voor rapport	voor SE
mu311	Presentatie over een muzikaal onderwerp	SE	MU/V/1	Praktische opdracht	50 min	Periode 3	Nee	1	10%

Natuur- en scheikunde 1 (nask1)

Toets	Leerstofomschrijving	SE leerstof	Eindtermen	Soort	Tijdsduur	Planning	Herkansbaar	Weging	
		voor						voor rapport	voor SE
nask1311	H5 Licht, H2 Weer, H8 Atomen & straling	SE	K1,2,3,7,10,11, 12 en V3	Schriftelijk	100 min	Toetsweek 3	Nee	4	20%

Natuur- en scheikunde 2 (nask2)

Toets	Leerstofomschrijving	SE leerstof	Eindtermen	Soort	Tijdsduur	Planning	Herkansbaar	Weging	
		voor						voor rapport	voor SE
nask2311	Hoofdstuk 2 Water + Hoofdstuk 3 Mengsels scheiden	SE + CE	K8	Schriftelijk	50 min	Toetsweek 2	Ja	2	5%
nask2312	§5.3 + §5.4 Hoofdstuk 6 Metalen	SE + CE	K9.14	Schriftelijk	50 min	Toetsweek 4	Ja	2	5%

Nederlands (ne)

Voor het van Nederlands zijn er geen PTA toetsen in 3 Mavo.

Technologie & toepassing (tt)

Toets	Leerstofomschrijving	SE leerstof	Eindtermen	Soort	Tijdsduur	Planning	Herkansbaar	Weging	
		voor						voor rapport	voor SE
tt311	Project gericht op het ontwikkelen van vaardigheden met een nadruk op domein A; ontwikkelen van interesses en kwaliteiten.	SE	D - A, B, C	Praktische opdracht	25 uur	Periode 2	Nee	1	20%

Wiskunde (wi)

Toets	Leerstofomschrijving	SE leerstof	Eindtermen	Soort	Tijdsduur	Planning	Herkansbaar	Weging	
		voor						voor rapport	voor SE
wi311	H3 en H5	SE + CE	K2,4,5,6,7 V1,3	Schriftelijk	50 min	Toetsweek 2	Ja	3	10%
wi312	Statistiek (H6)	SE	K1,2,3,7	Praktische opdracht		Inleveren: week 2	Nee	2	5%
wi313	H7 en H8	SE + CE	K2,4,5,6,7 V1,3	Schriftelijk	50 min	Toetsweek 3	Ja	3	10%